

Секція: Економіка, організація і управління підприємством

КАЛАНТИРЯ Ю. С.

аспірант кафедри фінансів і кредиту

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава, Україна

ДЕРЕГУЛЯЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Надмірний контроль з боку держави є негативним фактором, що перешкоджає розвитку малого та середнього бізнесу в Україні та призводить до значних економічних втрат. Тому на сьогодні дерегуляція є необхідним та впливовим інструментом, який дозволить зменшити регуляторний тиск держави на бізнес.

В українських реаліях дерегуляція – не самоціль, а необхідний інструмент, місією якого є кардинальне поліпшення бізнес-клімату (а зрештою – інвестиційного клімату) в Україні, чинник створення нових робочих місць та підвищення якісних стандартів життя[1, с. 244].

Необґрунтоване регулювання бізнесу має такі негативні наслідки для України як корупція, монополізація, втрата інвестицій тощо.

Через тривалі процедурні вимоги відбувається затримка товарів на шляху постачання, особливо коли це стосується сільськогосподарської продукції, яка має здатність до псування. В результаті постачальник не тільки втратить партнера по бізнесу, а й понесе значні збитки.

Регулятивні заходи держави можуть використовуватися для незаконного усунення конкуренції на користь окремих осіб, що відповідно призводить до монополізації ринку. Бізнесменам доволі часто приходится платити за пришвидшення багатьох дозвільних документів. В цьому випадку дерегуляція відіграє «рятівну» роль для простої людини,

яка вирішила відкрити свою справу, адже коли чиновники не матимуть права вимагати різного роду реєстраційних документів, то не буде предмету для корупційної складової щодо прискорення процедур.

Дерегуляція безперечно сприятиме розвитку підприємництва в Україні, але водночас може мати деякі негативні наслідки для аграрного бізнесу. Так, послаблення державного регулювання може призвести до фактичного блокування доступу до ринків Європейського Союзу (як у випадку з Грузією). Щоб уникнути такого розвитку подій, а дерегуляція швидше показала свої результати у Міністерстві аграрної політики та продовольства України створена робоча група «Дерегуляція в агропромисловому комплексі», метою діяльності якої є розробка Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій 2015-2020. Також політику дерегуляції визначено пріоритетним напрямом Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди між основними політичними партіями України, що свідчить про високий суспільний консенсус у поліпшенні регуляторного середовища.

Державна регуляторна політика України має здійснюватися на основі принципу «спочатку подумай про малий бізнес», адже суб'єкти малого та середнього підприємництва (МСП) – найбільш вразлива частина національного бізнес-середовища.

Принцип передбачає, що політики повинні розглядати та враховувати інтереси МСП на ранніх стадіях розробки нормативно-правового акта. МСП повинні розглядатися державними органами як «головні клієнти», якщо мова йде про регулювання господарської діяльності. Він ґрунтується на тому, що «один розмір не підходить для всіх», більш м'який підхід може виявитися корисним і для великих підприємств. І навпаки, правила й процедури, розроблені для великих суб'єктів господарювання, можуть виявитися непропорційними для МСП, які не мають достатніх ресурсів.[5, ст. 5]

За результатами опитування малих і середніх суб'єктів господарювання в ЄС найбільш обтяжливим обмеженням виступає необхідність забезпечення відповідності всім вимогам. МСП несуть більше навантаження порівняно з великими підприємствами. Було підраховано, що там, де велике підприємство витрачає 1 євро на одного працівника через необхідність виконання всіх встановлених вимог, середнє підприємство має витратити 4 євро, а мале – 10 євро. [3]

Для того, щоб майбутнє регулювання аграрного сектору були дієвими необхідно перед прийняттям законодавчих актів застосовувати «МСП-тест».

Потрібно ретельно оцінювати наслідки майбутніх законодавчих і адміністративних ініціатив щодо МСП і ці результати приймати до уваги при розробці регулювань на основі консультацій з зацікавленими сторонами (МСП), які мають організовуватись не менше як за 8 тижнів до прийняття будь-яких законодавчих чи адміністративних пропозицій; використовувати конкретні пом'якшувальні заходи для малих і мікро-підприємств, такі як відступи, перехідні періоди і вилучення, зокрема, щодо надання інформації або щодо вимог до звітності, та застосовувати інші індивідуальні підходи, коли це доречно, і уникнути збільшення вартості адміністративного навантаження (не доводити до «позолочення регулювання»). [2]

Варто зазначити, що Україна вже два роки поспіль входить до сотні країн у світовому рейтинзі легкості ведення бізнесу (за дослідженнями) Світового банку (Doing Business). [4]

Загалом за останні 2 роки ми маємо значний прогрес. Сьогодні завдяки дерегуляції законодавства для реєстрації аграрного підприємства в потрібно в середньому лише чотири процедури, сім днів, сума, яка дорівнює 0,6% середнього доходу на одиницю населення, і відсутність початкового капіталу. Вже скасовано 14 дозволів, зменшено кількість видів діяльності, що підлягає ліцензуванню. з 2015 р. мінімальний строк

оренди землі сільськогосподарського призначення становить 7 років, скорочено перелік умов договору оренди землі, скасовано обов'язковість державної експертизи проектів землеустрою щодо сівозміни, удосконалено регулювання виробництва органічної продукції. Відтепер спрощений процес, пов'язаний з переміщенням деяких сільськогосподарських товарів територією України, зокрема, скорочено строк видачі карантинного та фітосанітарного сертифікатів з 5 днів до 24 годин, усунуто монополію ДП «Укресресурси» на ринку утилізації тари і упаковки.

Таким чином, дерегуляція – це не лише зменшення кількості паперів та довідок, це ще й приведення регуляторного середовища України у відповідність до європейських стандартів. Аграрний сектор економіки пов'язаний з виробництвом продуктів харчування, а значить з ризиками для здоров'я людей. Тому держава має оптимізувати правила ведення бізнесу для аграріїв таким чином, щоб надати максимально можливу свободу бізнесу, але в той час забезпечивши максимальну безпеку для людей і довкілля.

Пріоритетними напрямками впровадження політики дерегуляції є: усунення надмірного регулювання господарської діяльності методом зменшення кількості документів дозвільного характеру, дозвільно-погоджувальних процедур, скорочення кількості регуляторних і контрольних органів (їх злиття або ліквідація), проведення державної регуляторної політики з урахуванням результатів МСП-тесту, підтримка та розвиток малого і середнього бізнесу в сільській місцевості, гармонізація вітчизняного законодавства щодо безпечності харчової продукції із законодавством ЄС.

Література

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.

2. Дмитро Ляпін Можливості реалізації окремих висновків АРВ щодо участі та впливу громадськості на рівні конкретних регуляторних інструментів та нормативно-правових актів: на прикладі впровадження МСП-тесту : [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/info/4430>

3. ModelstoreducethedisproportionalregulatoryburdenonSMEs: reportoftheexpertgroup: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/regmod/index.](http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/regmod/index.htm)

4. htmDoingBusiness 2014: EaseofDoingBusinessinUkraine : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>

5. ThinkSmallFirst – considering SME interestsin policy-making includingtheapplicationofan«SME test»: reportoftheexpertgroup / EuropeanCommission. – Brussels, 2009. – 26 ст